

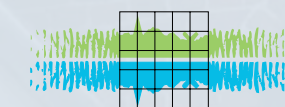

De kleine historische elementen in Zeeland

Goten, overstekken en dakranden

De kleine historische elementen in Zeeland

1. Metselverbanden en metselsteen
2. Diverse metselwerken
3. Mortels
4. Voegen en voegreparaties
5. Dakvormen
6. Kapconstructies
7. Dakkapellen, dakvensters, schoorstenen en makelaars
8. Dakpannen
9. **Goten, overstekken en dakranden**
10. Ramen
11. Deuren en luiken
12. Mendeuren
13. Het potdekselwerk
14. Hang- en sluitwerk
15. Hekken
16. Water-, regenbakken en welputten
17. Hout
18. Zink en lood
19. Kleuren en verf
20. Vochtige muren
21. Bestratingen en andere terreinverhardingen
22. Galvanische corrosie
23. Uitzetting van metalen en andere materialen
24. Capillaire werking
25. Nieuwe materialen

Stichting Landschapsbeheer Zeeland
 Postbus 286, 4460 AR Goes
 Tel. 0113-23 09 36, Fax 0113-25 09 55
 info@slz.landschapsbeheer.nl

www.landschapsbeheerzeeland.nl

Deze uitgave is een initiatief van Stichting Landschapsbeheer Zeeland en wordt mogelijk gemaakt met financiële steun van:

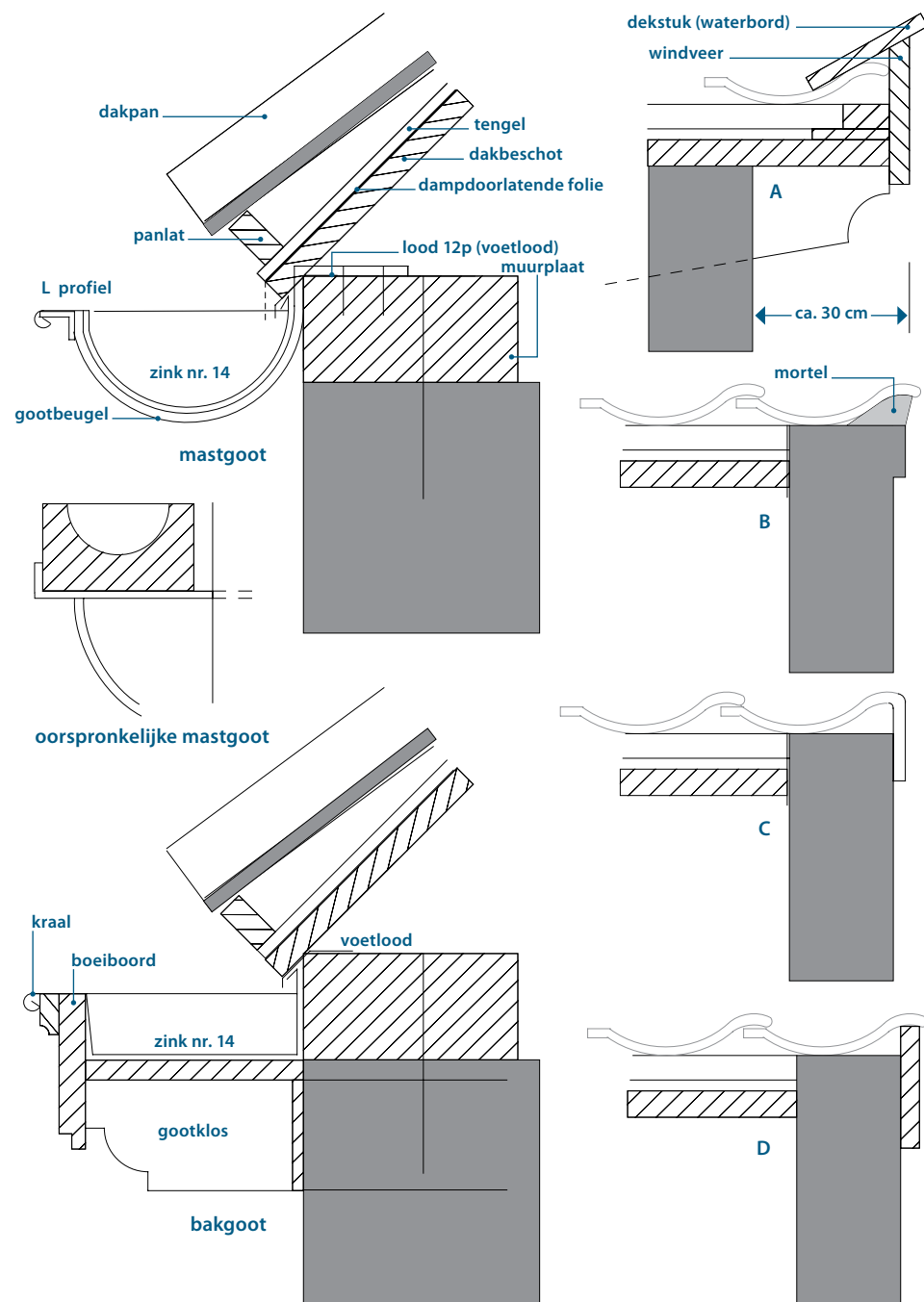
Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling
 Europa investeert in zijn platteland

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de Stichting Landschapsbeheer Zeeland die over het copyright beschikt.

Uitgave: Stichting Landschapsbeheer Zeeland
 Auteur en tekeningen: Frans Rothuizen
 Foto's: Frans Rothuizen en Stichting Landschapsbeheer Zeeland
 Vormgeving en druk: Drukkerij Zoetewijl Yerseke
 Oplage: 1000 stuks, 1^e druk 2010

Goten, overstekken en dakranden

Voor het opvangen van regenwater en ter bescherming van de gevels worden goten aangebracht. De meest voorkomende goten zijn de *mast-* en de *bakgoten*.

De mastgoot was vroeger een over de volle lengte doorgezaagde dennenboom (mast) en later een balk met aan de bovenzijde een uitholling. De bodems van deze goten waren zeer kwetsbaar voor vocht en daarom moesten die goed in de verf worden gezet. De naden in de bodems werden afgedekt met strookjes lood die enigszins verdiept in het hout werden ingelaten en die vastgezet werden met spijkertjes.

Deze goten werden ondersteund door houten gootklossen of gesmede beugeltjes. Later werden de mastgoten van zink of koper gemaakt (zie tekening van de mastgoot).

Mastgoot

De zinken goten worden gebogen in een zetbank en worden meestal ondersteund door verzinkt stalen gootbeugels die op een onderlinge afstand van 60 cm. worden aangebracht. Om beschadiging van de goot, bijv. door een ladder te voorkomen, wordt in de voorrand (*de kraal*) een verzinkt stalen L profiel of een verzinkt stalen buis opgenomen.

Het verzinkwerk moet van hoge kwaliteit zijn want zink en kaal staal gaan niet samen vanwege de elektrolyse die zal gaan ontstaan (zie hoofdstuk 22 Galvanische corrosie).

De voorrand van de goot moet minimaal 3 cm. lager zijn dan de bovenrand aan de achterzijde i.v.m. de afvoer van het regenwater bij een verstopte regenpijp.

De panlatten hebben een maat van 22x44 mm. en worden bij voorkeur behandeld met een conserveringsmiddel. De onderste panlat staat op zijn kant om de juiste helling van de dakpannen te handhaven.

Bakgoot

De bakgoot bestaat uit een houten goot met meestal een binnenbekleding van zink. Zink moet de mogelijkheid hebben om uit te zetten en te krimpen en daarom mag het nooit star worden bevestigd. De maximale lengte van een zinken goot zonder expansiemogelijkheden is 10 m (zie hoofdstuk 23 Uitzetting). Zorg voor een zorgvuldige uitvoering van de soldeernaden want dat is een zwakke plek, het beste is om de te solderen oppervlakken eerst te vertinnen, d.w.z. van een laagje *soldeertin* te voorzien (zie hoofdstuk 18 Zink en lood).

Dakoverstekken en dakranden

Dakoverstekken helpen mee om een gevel te beschermen tegen weersinvloeden en bovendien is het een fraai gezicht. Een overstek bij een boerenschuur is een element dat niet gemist kan worden. Maak het overstek niet te klein, in fig. A is omwille van de plaatsruimte deze wat klein uitgevallen.

Maak de *windveer* en het *dekstuk* (waterbord) van een goede houtsoort (bijv. western red cedar) met een dikte van 22 mm die vóór het aanbrengen rondom goed behandeld wordt met verf of beits. Soms, zoals op Walcheren, komt de windveer in geschulpte vorm voor maar meestal is hij recht.

De dakrand van fig. B is een veel gebruikte eenvoudige randafwerking, de pannen worden aangebracht in een niet te vette kalkmortel waarin stukjes puin tegen het krimpen zijn opgenomen. Deze dakrand geeft met de getrapte vorm een levendig beeld.

De dakrand van fig. C is afgewerkt met een eindpan. Bij elke soort dakpan hoort een eigen eindpan, er zijn links- en rechtsdekkende eindpannen. Deze pannen werden gemaakt vanaf de eerste helft van de achttiende eeuw. Op een dak met Oud-hollandse dakpannen horen ze niet thuis.

De randafwerking van fig. D is een vreemd mengsel van A en C, het ziet er armoedig uit en het is beter om deze afwerking te vermijden.

